

За характером вихідних даних можна виділити наступні традиційні види: навчальна програма, навчальний план, методичні рекомендації, програми практик, завдання для практичних занять, підручник, навчальний посібник, конспект навчальних занять, хрестоматія, книга для читання тощо.

За цільовим призначенням освітні електронні ресурси поділено на:

– офіційні – публікуються від імені державних органів, установ, відомств або суспільних організацій, що містять матеріали нормативного та директивного характеру;

– наукові – містять відомості про теоретичні або експериментальні дослідження, історичні документи;

– науково-популярні – містять відомості про теоретичні або експериментальні дослідження в галузі науки, культури, техніки, викладені у формі, доступній читачу-неспеціалісту;

– довідкові – містять короткі відомості наукового та прикладного характеру, розташовані в порядку, зручному для їх швидкого пошуку, але не призначені для послідовного читання;

– рекламні – містять викладені у зацікавленій формі повідомлення про продукти (наприклад, навчальні програми, книги, реферати тощо), освітні послуги, навчальні заходи з метою створення попиту на них [2].

За групою користувачів їх можна поділити на освітні електронні ресурси для: учнів, студентів, дипломованих фахівців, магістрів, науково-педагогічних працівників та вчителів.

За наявністю друкарського еквіваленту виокремлюють дві групи освітніх електронних ресурсів: електронні аналоги паперового навчального видання – це видання, що відтворюють відповідне паперове видання (розташування тексту на сторінках, ілюстрації, посилання, примітки тощо); самостійні освітні електронні ресурси – що не мають паперових аналогів (існують лише в електронному варіанті).

Список використаних джерел:

1. Стрижак О.Є., Величко В.Ю., Камишин В.В. Теоретичні основи проектування інформаційних середовищ як педагогічних систем, спрямованих на підтримку творчої діяльності учнів: Монографія / С.А. Комов, О.В. Лісовий, О.В. Палагін, М.Г. Петренко, М.П. Шишкіна, Т.І. Чернецька, А.І. Канюка. – К. : Інформаційні системи, 2010. – 164 с.

2. Стрижак О.Є., Востров Г.М., Камишин В.В. Функціонування регіонально-розподіленої мережі пошуку і розвитку обдарованих дітей: Метод. рекомендації / Г.М. Кушнір, Л.В. Михайлик, А.І. Канюха, А.В. Стасюк, В.У. Кузьменко та ін. – К.: Інформаційні системи, 2010. – 232с.

РУХ ДО СТВОРЕННЯ УНІВЕРСИТЕТІВ СВІТОВОГО КЛАСУ

Саух П.Ю.

(Київ, Україна)

Ідея «університету світового класу» стала в наш час особливо привабливим трендом, який не просто означає покращення якості освіти й наукових досліджень, а й, що більш важливо, розвиток спроможності конкурувати на глобальному ринку освітніх послуг, завдячуючи набуттю, культивуванню й продукуванню передових і проривних знань. Наприклад, Джаміл Салмі в роботі

«Створення університетів світового класу», здійснивши компаративний аналіз топових зарубіжних університетів, доходить висновку, що в основі їх діяльності закладено три основні фактори, які тісно взаємопов'язані й доповнюють один одного. Зокрема, це:

– висока концентрація талантів (викладачів і студентів), висока репутація випускників;

– ресурси для створення сприятливих умов навчання й проведення випереджувальних наукових досліджень;

– ефективність менеджменту, який сприяє розвиткові стратегічного бачення, інноваціям і гнучкості, що дає змогу ухвалювати рішення й керувати ресурсами без бюрократичних перепон (Салми, 2009).

Щоб реалізувати ідею створення університету світового класу, слід враховувати дві обставини. Перша має зовнішній характер і пов'язана із державною ініціативою та зацікавленістю на національному й регіональному рівнях. Друга обставина – внутрішня, тобто реалізація можливостей самих університетів. У минулому роль держави у формуванні університету світового класу не була вирішальним фактором. Історія університетів, що належать до Ліги Плюща у США, свідчить, що вони досягли видатних успіхів у результаті збільшення власних ресурсів без втручання держави. Оксфорд і Кембридж віками удосконалювалися самостійно. Сьогодні малоймовірно очікувати, що університет світового класу може бути створеним без сприяння суспільства і без підтримки держави.

Міжнародний досвід дає змогу зробити висновок, що нині практикуються три основні стратегії, які сприяють створенню університетів світового класу.

Перша. На державному рівні відбираються кілька університетів, які мають відповідний потенціал для перетворення їх у знакові, надаючи їм істотну організаційну й фінансову підтримку.

Друга. Стимулювання існуючих університетів до злиття й трансформації у потужні ЗВО, які могли б забезпечити рух до університету світового класу.

Третя. Створення університетів світового класу, так би мовити, з нуля.

Перевагою першої стратегії є те, що вона вимагає значно менших витрат, ніж організація нових університетів з нуля. Цим шляхом пішла Німеччина виділивши 10 найпотужніших університетів і створивши фінансові й нормативні умови, які допоможуть їм конкурувати на міжнародному ринку. Друга стратегія, згідно з якою діють такі країни, як Франція і Данія, має свої переваги. Але злиття університетів нерідко пов'язане із ризиком загострити проблеми, а не розв'язати їх. Створення єдиної академічної культури і єдиного бачення майбутнього в процесі оптимізації системи ЗВО часто виявляється непростим завданням. Щодо третьої стратегії, то цим шляхом мають змогу йти надзвичайно заможні країни. Адже створення нового університету з нуля вартує щонайменше 500 млн доларів.

Для України, враховуючи невдалий досвід злиття університетів, найбільш конструктивною могла б стати перша стратегія: виокремлення 7- 10 найбільш потужних університетів, забезпечивши їх багатосторонньою державною підтримкою. Хоча нехтувати другим варіантом теж не слід. Очевидно, що принаймні п'ять українських університетів уже сьогодні можуть претендувати на включення у топ-групу глобальних університетських рейтингів. Але значно більше університетів здатні бути успішними в дисциплінарних глобальних рейтингах. Тому стратегія створення університетів світового класу може бути

успішнішою, якщо її доповнити низкою топових університетів за окремими напрямками науково-технологічного розвитку.

У будь-якому разі підвищення конкурентоспроможності університетів України – важливе державне завдання. Чи здатна держава продемонструвати свою конкурентоспроможність на глобальному ринку освіти й науки, є питанням національної безпеки. Без сучасної, розвиненої конкурентоспроможної системи освіти, зокрема вищої, неможливо досягнути високого рівня добробуту народу, зберегти та підтримати свою культурну і національну ідентичність.

Список використаних джерел:

1. Європейська Комісія. (2017). *Заключний звіт незалежного європейського аудиту національної системи досліджень та інновацій України. Інструмент політичної підтримки програми «Горизонт 2020». Короткий зміст та рекомендації щодо покращення секторальної політики*. <http://h2020.com.ua/wp-content/uploads/2017/03/KI-AX-16-008-UK-N-Transl.pdf>
2. Закон України «Про вищу освіту». (2014, 1 липня). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Саух, П.Ю. (2012). *Сучасна освіта: портрет без прикрас* : монографія. Житомир: Видавництво ЖДУ ім. І. Франка.
4. Саух, П.Ю. (2017). Вища освіта в очікуванні майбутнього ренесансу: Проблеми і перспективи. Український контекст. In *Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України)* (с. 329-330). Київ: Видавничий дім «Сам». <http://naps.gov.ua/ua/activities/publications/>

ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

Бойчук Ю.Д.
(Харків, Україна)

Екологічна та валеологічна культури, перетинаючись у структурі професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя, взаємно детермінуються. Їх взаємодія не лише активно впливає на структуру особистісних і професійних якостей педагога, але й у межах професійно-педагогічної культури посилює їх взаємозв'язок, формує еколого-валеологічний категоріальний апарат мислення майбутнього вчителя, посилює розвиток педагогічної рефлексії, зумовлює здатність до аксіологічного осмислення своєї соціальної місії у вирішенні екологічних проблем, збереженні і розвитку здоров'я підростаючого покоління. Отже, аналіз різних аспектів взаємодії екологічної та валеологічної культур дозволяє визначити еколого-валеологічну культуру майбутнього вчителя як цілісне інтегроване особистісно-психологічне утворення, складний конгломерат еколого-валеологічних ціннісних орієнтацій, знань, умінь і якостей, які набули особистісного змісту в структурі його професійно-педагогічної свідомості та стали спонукальними мотивами професійної еколого-валеологічної діяльності.

Еколого-валеологічна діяльність педагога розуміється як діяльність, пов'язана з еколого-валеологічним навчанням і вихованням школярів (тобто навчання й виховання школярів, що відбувається з позиції збереження здоров'я людини та навколишнього середовища); здійсненням спільно з педагогічним колективом еколого-валеологічної просвіти батьків, громадськості;